

Tysta Maria.

25 februari–1 april 2023

HELSINGBORGS
STADSTEATER

Tysta Maria.

Av Annika Kofoed

På scen:

Laila Adèle
Tobias Borvin
Elliot Cruz
Nils Dernevik
Jörgen Düberg
Scilla Gandsjö Gullstrand
Andrea Jayakrishna
Emma Karlsson
Vanja Kittelmann Flensner
Elin Norin
Robert Olofsson
Aláa Rashid
Alvin Rashid
Birgitta Rydberg
Robert Rydberg
Saga Widjer

Orkester:

P-O Nilsson: Kapellmästare, keyboard, dragspel
Stina Andersdotter: Bas
Johan Pihleke: Gitarr
Amanda Savbrant: Trummor

Regi Annika Kofoed
Sångtexter Bim Wikström
Kompositör P-O Nilsson
Koreografi Melker Sörensen
Scenografi- och kostymdesign Yvonne Ericsson
Maskdesign Lillebel Höglund
Ljusdesign Mikael Kratt
Ljuddesign Ådi Lindborg
Dramaturg Marie Persson-Hedenius
Projektioner Yvonne Ericsson och Ernesto Mejia

Berättelsens kraft

I musikalen "Tysta Maria" ges liv och kropp åt några av stadens berättelser från förra seklet. Det är händelser och skeenden som gjort intryck både i det tysta och i det offentliga och där teatern och konsten haft en avgörande betydelse för att ge perspektiv på vår samtid.

I början på 1900-talet fick världen genom stumfilmen "Ingeborg Holm", skriven av Helsingborgsprofilen Nils Krok, se hur fattiga familjer behandlades, som om de saknade mänskligt värde. Det skakade om samhällsdebatten och skapade förändring.

I vår tid mer än någon annan styr kapitalet och vi följer och påverkas av de globala krisernas växlingar. Vad vet vi egentligen om konsekvenserna för vår tids barn som lever i utsatthet och med hårda livsvillkor?

I "Tysta Maria" står dåtidens kvinnor i centrum: föräldern, läraren och yrkeskvinnan. Som ser, kämpar och försöker påverka sin samtid. Som lyckas och misslyckas. Men som med envishetens blåslampa aldrig ger upp.

"Tysta Maria" skulle ha uppförts till teaterns 100-årsjubileum, samma år som hundraårsfirandet av Sveriges allmänna rösträtt 2021. Pandemin satte stopp men nu är det dags – för berättelsens kraft.

Av Annika Kofoed,
dramatiker och regissör

"Jag vill inte kramas för jag luktar skit"

Skånska Superfosfat- och Svafvelsyrefabrikations AB grundades 1872 av konsul Nils Persson. Fabriken, som då låg vid Carl Krooks gata, blev tidigt en av Helsingborgs stora arbetsplatser. På den tiden fanns inte många hus i området, utan de byggdes efterhand för att hysa arbetarna. Fabriken stinkande utsläpp gav den dess öknamn: "Skitan", Skitfabriken" eller "Guanohelvetet".

Källa: Helsingborgs stadslexikon

Återbruk, återbruk, återbruk!

Fönstren som syns på scenen är lånade från Helsingborgs Museer och har suttit i nu rivna hus runt om i staden.

Kostymerna kommer från teaterns förråd ur scenografen Yvonne Ericssons äldre produktioner. En del av kostymerna är autentiska plagg som burits runt sekelskiftet.

Stora delar av **dekoren** kommer från teaterns gömmor, och har synts i olika tidigare uppsättningar.

Tysta Marias verkliga kvinnor

Det var 1860-tal i Helsingborg när förlagorna till tre av musikalens huvudpersoner, Maria Zoega, Nanny Palmkvist och Maria Persson, föddes. Trots att många år förflutit är deras liv och gärningar högaktuella än idag, menar forskaren Anja Petersen.

AV JENNY PETERSSON

I **"Tysta Maria"** flätas tre Helsingborgskvinnors öden samman. Maria Zoega, Nanny Palmkvist (pjäsens Nelly Palmkvist) och Maria Persson (pjäsens Maria Blomgren) levde i olika samhällsskikt och med olika levnadsvillkor, men de har alla lika stor relevans i samtiden. Det säger etnologen Anja Petersen som forskat om både entreprenören Maria Zoega och 1900-talspjäsen "Ingeborg Holm". Pjäsen skrevs av helsingborgaren och läraren Nils Krok och är baserad på Maria Perssons liv.

- När vi förstår kvinnornas berättelser kan vi belysa vad som faktiskt inte funkar i vårt samhälle idag, säger Anja Petersen.

Genom dokument och handlingar som finns bevarade i stadsarkiven kan fors-

karna teckna mer eller mindre detaljerade berättelser om människorna som levt i en stad. När Anja Petersen skulle forska valde hon att gräva i Maria Zogas historia.

- Hon hade inte riktigt fått det erkännande som hon skulle ha. Som gift kvinna förväntades man på den tiden inte driva företag och därför är det hennes man, Carlos Zoega, som är synlig i arkiven. Men nu har hon också fått en identitet.

För tre år sedan kom en biografi om folkrättsskämpan och folkbildaren Nanny Palmkvist. I boken sätter författaren Camilla Bergvall ljuset på en kvinna som stod på barrikaderna och vågade göra sin röst hörd.

- De frågar Nanny brann för: utbildning, hur skola och undervisning ska se ut, folkbildning, rättvisa och lika möjligheter, är sådant vi fortfarande diskuterar. Dessutom var hon en av de första kvinnorna i stan som cyklade – och hon

var vegetarian, säger Anja Petersen och fortsätter:

- Både Nanny Palmkvist och Maria Zoega var så före sin tid att vi fortfarande inte är ikapp dem. Det gör mig frustrerad.

Om verklighetens Maria Blomgren vet vi inte lika mycket. Den som var fattig lämnade nämligen inte samma avtryck efter sig i arkiven. Det finns inte några brev bevarade, inga bilder, och därför

är det svårt att lära känna henne. Det enda som finns att läsa är det myndigheterna skriver.

Det är tack vare Nils Kroks pjäs som vi har djupare kunskaper om Maria Persson. Faktum är att pjäsen blev ett sprängstoff när den visades, och debatten som följde gav upphov till politisk förändring.

– Det är än idag lätt att identifiera sig med henne. Och när vi kan förstå och relatera kan vi också gå in med en slags förändringspotential, säger Anja Petersen.

Som forskare funderar hon på vad som händer när man laddar de historiska personerna med nutida normer och ideal. Där dramatikern har en konstnä-

lig frihet är forskarens arbete styrt av källor och källkritisk analys.

– En forskare gör också tolkningar utifrån sin samtid, men det är intressant att tänka på vilken effekt det får när man jobbar med känslor, som i en musical.

– Vi tampas fortfarande med många av frågorna som tas upp i "Tysta Maria" och därför känns den relevant. Sedan är det extra spännande att lära känna de här tre Helsingborgskvinnorna i en salong där många i publiken förmodligen är kvinnor.

Anja Petersen jobbar till vardags som utställningspedagog på Dunkers kulturhus.

Med nya toner berättas historien från förr

Helsingborg, förra sekelskiftet.

I sundets pärla och konsulernas stad trängs entreprenörer med präster, lärare med fattigvårdsstyrelsens representanter, barn med fabriksarbetare. Här får du en överblick över berättelsens rika persongalleri.

Elin Norin
Affärskvinnan Maria Thunell/
Zoega, fattigvårdsstyrelse,
bokcirkel m fl

Emma Karlsson
Emma Thunell, syster till
Maria Thunell/Zoega.
Felicia Blomgren som
vuxen, fattigvårdsstyrelse,
bokcirkel m fl

Saga Widjer
Felicia Blomgren, dotter till
Maria och Malte Blomgren

Birgitta Rydberg
Fabriksarbetaren Maria
Blomgren, bokcirkel m fl

Nils Dernevik
Läraren Nils Krok, präst m fl

Scilla Gandsjö Gullstrand
Felicia Blomgren, dotter till
Maria och Malte Blomgren

Alaá Rashid
Entreprenören Carlos Zoega,
fattigvårdsstyrelse,
teaterchef, läkare m fl

Andrea Jayakrishna
Lärarinnan och folkrätts-
kämpen Nelly Palmkvist,
fattigvårdsstyrelse, bokcirkel
m fl

Robert Olofsson
Jakob Blad, intagen på
fattighuset. Konditor
Johan Svensson/Zoega,
Robert Blomgren som
vuxen

Alvin Rashid
Robert Blomgren, son
till Maria och Malte
Blomgren

**Vanja Kittelmann-
Flensner**
Märit Nilsson, Helsing-
borgs första kvinnliga
läkare. Dotter till konsul
Nilsson, bokcirkel m fl

Jörgen Düberg
Konsul Peter Nilsson,
August Palm, Birger Sjöberg,
fattigvårdsstyrelse m fl

Amanda Savbrant
Trummor

Laila Adèle
Sierskan Bessie Johnson,
konsulinnan Hilda Pers-
son, skådespelerskan
Sigrid, bokcirkel m fl

Elliot Cruz
Robert Blomgren, son
till Maria och Malte Blomgren

Johan Pihleke
Gitarr

P-O Nilsson
Kapellmästare,
keyboard, dragspel

Robert Rydberg
Hamnarbetaren Malte
Blomgren. Louis Goetze,
ägare av Hotell Mollberg.
Fattigårdsstyrelse m fl

Tobias Borvin
Hamnarbetaren Per Jonsson.
Ivan Nilsson, son till konsul
Nilsson m fl

Stina Andersdotter
Bas

...mera återbruk

I en av scenerna projiceras ett fotografi av den **frontridå** av tyg som målades cirka år 1900 till Helsingborgs Teater som låg i hörnet vid Prästgatan-Bruksgatan. Idag förvaras ridån i Stadsteaterns källare.

Visste du att...

...Helsingborgs Teater blev Stadsteater med fast ensemble 1921, samma år som kvinnor fick rösta för första gången?

Inspicient
 Sufflör/understudy
 Regiassistent/barnansvarig
 Ljudtekniker
 Scenmästare
 Scentekniker
 Rekvisitör
 Belysningsmästare
 Videotekniker
 Ljudtekniker, golv
 Maskörer
 Maskörlärling
 Kostymmästare
 Teaterskräddare
 Kostymästarlärling
 Kostymtekniker
 Färgare/patinerare
 Dekormålare
 Fotobakgrund
 Attributmakare
 Smed/fastighetseskötare
 Dekorsnickare
 Biljettförsäljning
 Servicekoordinator
 Publikvärdar

Linda Ahlberg
 Kim Bergkvist
 Robert Olofsson
 Ådi Lindborg
 Ida Holmberg
 Michael Bell, Josefin Persson
 Cecilia Odén, Erika Plant Blomqvist
 Love Oskarsson
 Ernesto Mejía
 Jan-Peter Lemke
 Pernilla Werlin, Jenny Arstam, Lillebel Höglund
 Anissa Guedra
 Mia Petersson
 Maria Tapper, Liselotte Sjöholm, Cecilia Skog
 Linnea Strand
 Siri Mazur
 Cecilia Skog
 Katarina C:son Brandt
 Anna Quiding
 Kerstin Larsson
 Johan Andersson
 Mattias Rönn, Jonas Svensson
 Stefan Dahl, Josefin Persson, Marie Björk
 Amanda Ebbersten
 Alva Rosenqvist, Emma F Ehrgård,
 Ida Gatmon, Johanna Bernhold,
 Lina Persson, Lisa Kellerman,
 Maja Johansson, Nikita Yourstone,
 Sara Oltner

Fastighetsansvarig
 Teknisk samordnare, föreställningsteknik
 Konstruktör och teknisk samordnare

Teaterchefsassistent

Redaktör föreställningsprogram
 Formgivning affisch
 Formgivning program
 Affischfotograf
 Föreställningsfotograf
 Filmfotograf, trailer, rörlig annonsering
 Projektledare marknadsföring
 Presskontakt
 Scenchef
 Planeringschef
 Föreställningsteknisk chef
 Fojajéchef
 Verkstadschef
 Chefsproducent
 Producent
 Teaterchef och konstnärlig ledare

Christer Johansson
 Katja Lindström
 Lars Möller, Fredrik Stadler,
 Katarina C:son Brandt
 Josefin Zimmergren

Jenny Petersson
 Radek Labunski
 Lise Hougs Östberg, Radek Labunski
 Mattias Berglund
 Emmalisa Pauly
 Mattias Berglund
 Sandra Hallberg
 Mira Jalamo
 Henrik Gandsjö
 Emma El-Hallah
 Jonas Sandberg
 Britta Jonasson
 Malin Jonasson Sahlstedt
 Michael Mania
 Emma El-Hallah
 Moqi Simon Trollin

Scenen om fattigvårdsstyrelsen innehåller utdrag från "Ingeborg Holm" av Nils Krok.

Föreställningen är cirka 2 timmar och 30 minuter inklusive paus.

helsingborgsstadsteater

helsingborgsstadsteater.se

HELSINGBORGS
STADSTEATER